

1.1	Datum in herstel (dd.mm.jj)	31.12.14
1.2	Gekozen hersteltermijn (in jaren)	10

Onderbouwing gekozen hersteltermijn

1
 .
 3 Het bestuur heeft, na consultatie met de achterbannen (werkgever, werknemers en gepensioneerden), gekozen voor een kortingsbeleid dat uitgaat van een herstelperiode van 10 jaar en een uitsmeerperiode van onvoorwaardelijke kortingen van maximaal 10 jaar. Het bestuur kiest daarmee voor de wettelijke maxima omdat daarmee naar het oordeel van het bestuur het beste recht wordt gedaan aan de pensioendoelstelling om de diepte van kortingen in enig jaar te beperken. Door de pijn van een korting zoveel mogelijk uit te smeren wordt recht gedaan aan een brede maatschappelijke opvatting en ook aan die van het bestuur en de achterbannen. Daarmee is de kans op korten aanzienlijk lager dan in het beleid dat tot 2015 gold. Uit ALM analyses blijkt dat de gemiddelde omvang van de korting en de gemiddelde kans op korting bij de maximale periode van 10 jaar evenwichtig is voor alle generaties. Anderzijds resulteert een kortere spreidingsperiode voor de onvoorwaardelijke kortingen, bijvoorbeeld 5 jaar, nauwelijks in hogere kortingen omdat deze gedurende de kortere periode deels weer worden gecompenseerd door toeslagen als gevolg van herstel in de jaren na de korting. Het bestuur maakt wel een voorbehoud om de kortingen over een kortere periode dan 10 jaar uit te smeren indien specifieke omstandigheden hier om vragen. Er zal indien over een kortere periode wordt uitgesmeerd wel moeten worden gemotiveerd waarom dit opportuun is (comply or explain, evenwichtige belangenbehartiging).

1.4 Is de beleidsdekkingsgraad ultimo verslagjaar lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad? Nee

	Realisatie verslagjaar	Verwachting	
		lopend jaar (verslagjaar +1)	
	01	02	
Algemeen			
2.1a	Primo stand dekkingsgraad (%)	106,5%	115,3%
2.1b	Primo stand beleidsdekkingsgraad (%)	101,3%	113,2%
2.2	Mutatie dekkingsgraad (%-punt, doorrekening vindt plaats na opslaan)	8,8%	4,4%
2.3a	Ultimo stand dekkingsgraad (%)	115,3%	119,7%
2.3b	Ultimo stand beleidsdekkingsgraad (%)	113,2%	118,0%
2.4	Technische voorzieningen	7.447.000	7.380.000
2.5a	Vereiste dekkingsgraad (%) feitelijk	123,3%	124,0%
2.5b	Vereiste dekkingsgraad (%) strategisch	121,8%	122,0%
2.6	Minimaal vereiste dekkingsgraad (%)	104,2%	104,2%

Toelichting op realisatie verslagjaar:

2
 .
 7 In het herstelplan van vorig jaar kwam de verwachte dekkingsgraad ultimo 2017 uit op 111,1% terwijl de werkelijke dekkingsgraad uitkomt op 115,4%, een verschil van +4,3%-punt dekkingsgraad. Onderstaand overzicht geeft de verschillen (in dekkingsgraadpunten) weer tussen het herstelplan 2017 en de realisatie:

	HP 2017	Realisatie 2017	Vershil	Premie
Beginstand	106,5%	106,5%	0,0%	
	-0,4%	-0,7%	-0,3%	
Uitkeringen (solvabiliteitsvrijval)	0,3%	0,4%	0,1%	
Indexering	-0,3%	-0,8%	-0,5%	
RTS	0,0%	1,4%	1,4%	
Overrendement	4,9%	8,1%	3,2%	
Overig	0,1%	0,4%	0,3%	
Eindstand	111,1%	115,3%	5,2%	

De belangrijkste verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

In 2017 is de rekenrente (op basis van de DNB-RTS) per saldo gestegen van 1,30% naar 1,47% waardoor de pensioenverplichtingen met 96 mln. euro in waarde zijn gedaald. In het herstelplan is conform de aanwijzingen van DNB geen mutatie opgenomen. Het overrendement is hoger verwacht in het herstelplan (7,2% tegen 4,3%).

De feitelijke dekkingsgraad is in 2017 van 106,5% naar 115,3%. Hierdoor is de beleidsdekkingsgraad gestegen van 101,3% per ultimo 2016 tot 113,1% per eind 2017. In het herstelplan was nog gerekend op een beleidsdekkingsgraad van 108,8%.

Toelichting op verwachting lopend jaar (verslagjaar +1):

2
 .
 8 Zie staat K502. De dekkingsgraad stijgt door een hoog overrendement en het nog niet kunnen toekennen van volledige toeslagen.

Realisatie verslagjaar	Verwachting lopend jaar (verslagjaar +1)
01	02

Premie

3.1	Actuarieel benodigde premie (obv rentetermijn structuur)	132.000	127.000
3.2	Beschikbare premie	100.000	97.000
3.3	Invloed premieverschil op dekkingsgraad (%-punt)	-0,6%	-0,7%

Toelichting op realisatie verslagjaar:

3 In 2017 bedroeg de actuariel benodigde premie 132 miljoen euro terwijl de beschikbare premie, gebaseerd op de kostendekkende premie o.b.v. verwacht
rendement, uitkwam op 100 miljoen. De invloed van het premieverschil op de dekkingsgraad komt uit op -0,6%.

4 Het verwacht rendement op basis waarvan de kostendekkende premie wordt berekend is 5,05%. Rekening houdend met opslag voor toeslagverlening bedraagt de rekenrente voor de premie 2,7%. De rekenrente voor de inkoop van de nieuwe pensioenopbouw is 1,54%. Dit verklaart waarom de kosten van de inkoop van 132 miljoen euro, 32 miljoen euro hoger zijn dan de daarvoor ontvangen premie van 100 miljoen euro.

Sociale partners hebben in december 2014 besloten de pensioenpremie voor de periode 2015 tot en met 2017 vast te stellen op 28% van de pensioengrondslag op jaarbasis. Voor 2017 is op basis daarvan 113 miljoen euro aan premie ontvangen. De kostendekkende premie o.b.v. verwacht rendement voor de opbouw van nieuwe pensioenrechten bedroeg in 2017 24,7% en komt overeen met een bedrag van 100 miljoen euro. De resterende 13 miljoen euro is bestemd voor dotatie aan het toeslagendepot.

Toelichting op verwachting lopend jaar (verslagjaar +1):

3 In het CAO-overleg is overeengekomen dat de werkgever in de kalenderjaren 2018 t/m 2020 een vaste pensioenpremie betaalt van 29% van de
 . pensioengrondslag. Voor 2018 is de verwachte feitelijke premie 120 miljoen euro. Dit betreft 97 miljoen euro, op basis van verwacht rendement, gedempte
 5 kostendekkende premie, de resterende 23 miljoen euro is bestemd voor dotatie aan het toeslagendepot.

Bij het vaststellen van de gedempte kostendekkende premie maakt het fonds gebruik van de in de Pensioenwet geboden mogelijkheid tot premiestabilisatie door een rekenrente te gebruiken die is gebaseerd op verwacht rendement. De gedempte, op basis van verwacht rendement, kostendekkende premie voor de opbouw van nieuwe pensioenrechten bedraagt in 2018 23,4% en komt neer op een bedrag van 97 miljoen euro. Het verwacht rendement waarmee is gerekend is 5,05%. Rekening houdend met de opslag voor toeslagverlening bedraagt de rekenrente voor de premie 2,7%. De rekenrente voor de inkoop van de nieuwe pensioenopbouw is 1,69%. Dit verklaart waarom de verwachte kosten van de inkoop van 127 miljoen euro, hoger zijn dan de daarvoor ontvangen premie van 97 miljoen euro). Dit leidt tot een negatief premieresultaat van 30 miljoen euro en een negatieve bijdrage aan de dekkingsgraad van 0,7%-punt.

Indien in enig kalenderjaar blijkt dat de gedempte kostendekkende premie hoger is dan 29 procent van de pensioengrondslag zal de pensioenopbouw van de deelnemers in het betreffende jaar worden gekort. Indien in enig kalenderjaar blijkt dat de gedempte kostendekkende premie lager is dan 29 procent van de pensioengrondslag zal het verschil worden aangewend om toeslagen te verlenen aan de deelnemers met inachtneming van het wettelijk kader. Het verwachte verschil in 2018 bedraagt 5,6% (29% minus 23,4%) of 23 miljoen.

	<u>Realisatie</u> <u>verslagjaar</u>	<u>Verwachting</u> <u>lopend jaar</u> <u>(verslagjaar +1)</u>
	<u>01</u>	<u>02</u>
Uitkeringen		
4.1 Uitkeringen	249.000	250.000
4.2 Omvang solvabiliteitsvrijval	31.000	44.000
4.3 Invloed solvabiliteitsvrijval op dekkingsgraad (%-punt)	0,4%	0,6%

Toelichting op realisatie verslagjaar:

4 Omdat de dekkingsgraad hoger is dan 100% ontstaat er een solvabiliteitsvrijval van 31 miljoen euro.
 .
 4

Toelichting op verwachting lopend jaar (verslagjaar +1):

4 Omdat de dekkingsgraad hoger is dan 100% ontstaat er een solvabiliteitsvrijval van 44 miljoen euro.
 .
 5

	<u>Realisatie</u> <u>verslagjaar</u>	<u>Verwachting</u> <u>lopend jaar</u> <u>(verslagjaar +1)</u>
	<u>01</u>	<u>02</u>
Toeslagverlening (voorwaardelijk) tlv fonds / Korting tgv fonds		
5.1 Toeslagverlening actieven (%)	1,18%	1,45%
5.2 Toeslagverlening inactieven (%)	0,14%	0,60%
5.3 Invloed lasten toeslagverlening op dekkingsgraad (%-punt)	-0,7%	-1,1%
5.4 Korting actieven (%)	0,00%	0,00%
5.5 Korting inactieven (%)	0,00%	0,00%
5.6 Invloed korting op dekkingsgraad (%-punt)	0,0%	0,0%

Toelichting op realisatie verslagjaar:

5 De reguliere toeslagverlening op basis van het FTK bedroeg in 2017 voor actieven 0,21% en voor inactieven 0,14%. Deze is gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad
 . van 111,6% per eind oktober 2017, een looninflatie van 2%, een prijsinflatie van 1,33% alsmede de grens van toekomstbestendig indexeren (TBI-grenzen) van 125%.
 7

De overige toeslagverlening aan actieven van 0,97% komt uit het toeslagendepot (zie onderstaande N.B.). Hiervan is 0,46% gefinancierd uit de in 2016 gevormde bestemmingsreserve. In 2016 kon het toeslagendepot niet worden aangewend omdat de beleidsdekkingsgraad onder de minimaal vereiste dekkingsgraad lag.

N.B. Aanwijzingen DNB herstelplan i.v.m. toeslagendepot. Indien de voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit een toeslagendepot / bestemmingsreserve dan worden de lasten van de betreffende toeslagverlening opgenomen onder M3 (toeslagverlening, vraag 5.1) en de onttrekking uit het depot onder M6 (overige oorzaken en kruiseffecten, vraag 8.1).

Toelichting op verwachting lopend jaar (verslagjaar +1):

5 Er wordt een reguliere toeslagverlening op basis van het FTK verwacht van 0,7% voor actieven en voor inactieven 0,6%. Deze is gebaseerd op de verwachte
. beleidsdekkingsgraad van 117,2% per eind oktober 2018, een looninflatie van 2,5%, een prijsinflatie van 2,0% alsmede de grens van toekomstbestendig indexeren
8 (TBI-grens) van 125%.

De overige toeslagverlening aan actieven van 0,75% komt uit het toeslagendepot (zie onderstaande N.B.).

N.B. Aanwijzingen DNB herstelplan i.v.m. toeslagendepot. Indien de voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit een toeslagendepot / bestemmingsreserve dan worden de lasten van de betreffende toeslagverlening opgenomen onder M3 (toeslagverlening, vraag 5.1) en de onttrekking uit het depot onder M6 (overige oorzaken en kruiseffecten, vraag 8.1).

Realisatie verslagjaar

01

	Verandering renteterminstructuur	
6.1	Wijziging technische voorzieningen als gevolg van verandering renteterminstructuur	96.000
6.2	Invloed van verandering renteterminstructuur op dekkingsgraad (%-punt)	1,4%

Toelichting op realisatie verslagjaar:

6
 .
 3 In 2017 is de rekenrente (op basis van de DNB-RTS) gestegen van 1,30% naar 1,47% waardoor de pensioenverplichtingen met 96 mln. euro in waarde zijn gedaald. In het herstelplan is conform de aanwijzingen van DNB geen mutatie opgenomen.

	Realisatie verslagjaar	Verwachting lopend jaar (verslagjaar +1)
	01	02
7.1	-0,2%	-0,2%
7.2	7,1%	4,3%
7.3	8,0%	5,3%

Toelichting op realisatie verslagjaar:

7
 .
 4 De goede rendementen op zakelijke waarden (vooral aandelen) hebben geleid tot een hoger overrendement dan verwacht in het herstelplan (7,2% tegen 4,3%).

Toelichting op verwachting lopend jaar (verslagjaar +1):

7
 .
 5 Het bestuur heeft gekozen voor de maximale rendementen van de Commissie Parameters. Dit leidt tot een gemiddeld rendement, over de duur van de herstelperiode van 10 jaar, van 4,6% per jaar. Dit relatieve lage rendement wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de lage rente. Het gemiddelde rendement van de totale beleggingsportefeuille over de afgelopen 10 jaren bedraagt ruim 7% per jaar. Het bestuur is daarom van mening dat de keuze om uit te gaan van de maximale rendementen van de Commissie Parameters voldoende realistisch en prudent is.

	Realisatie verslagjaar	Verwachting lopend jaar (verslagjaar +1)
	01	02
8.1	0,3%	0,3%

Toelichting op realisatie verslagjaar:

8
 .
 2 Vermelde invloed op de dekkingsgraad wordt veroorzaakt door de vrijval van het toeslagendepot (zie onderstaande N.B.).
 N.B. Aanwijzingen DNB herstelplan i.v.m. toeslagendepot.. Indien de voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit een toeslagendepot / bestemmingsreserve dan worden de lasten van de betreffende toeslagverlening opgenomen onder M3 (toeslagverlening, vraag 5.1) en de onttrekking uit het depot onder M6 (overige oorzaken en kruiseffecten, vraag 8.1).

Toelichting op verwachting lopend jaar (verslagjaar +1):

8
 .
 3 Vermelde invloed op de dekkingsgraad wordt veroorzaakt door de vrijval van het toeslagendepot (zie onderstaande N.B.). Voor de in 2018 te publiceren aangepaste AG-overlevingstafels is geen verwachting opgenomen.
 N.B. Aanwijzingen DNB herstelplan i.v.m. toeslagendepot. Indien de voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit een toeslagendepot / bestemmingsreserve dan worden de lasten van de betreffende toeslagverlening opgenomen onder M3 (toeslagverlening, vraag 5.1) en de onttrekking uit het depot onder M6 (overige oorzaken en kruiseffecten, vraag 8.1).

Toelichting op verwachting lopend jaar (verslagjaar +1):

	<u>Realisatie</u> <u>verslagjaar</u>	<u>Verwachting</u> <u>lopend jaar</u> <u>(verslagjaar +1)</u>
	<u>01</u>	<u>02</u>

9.1	Som van alle veranderingen van de dekkingsgraad	8,8%	4,4%
-----	---	------	------

Uitvoering herstelplan

10.1	Zijn de in het herstelplan voor het verslagjaar opgegeven maatregelen volledig uitgevoerd?		Ja
------	--	--	----

Toelichting uitvoering herstelplan:

1	Het fonds heeft in 2017 gedeeltelijke reguliere toeslagen kunnen verlenen grond van de stand van de beleidsdekkingsgraad. Vanuit het toeslagendepot zijn, in
0	tegenstelling tot 2016, wel weer toeslagen verleend omdat de beleidsdekkingsgraad in 2017 is gestegen tot boven de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt.
.	
2	

	<u>Realisatie</u> <u>verslagjaar</u>	<u>Verwachting</u> <u>lopend jaar</u> <u>(verslagjaar +1)</u>
	<u>01</u>	<u>02</u>

Maatregelen gewijzigd t.o.v. het herstelplan		
11.1	Toename/afname achtergestelde lening	0
11.2	Premiebeleid aangepast	Nee
11.3	Beleggingsbeleid aangepast	Nee
11.4	Toeslagbeleid aangepast	Nee
11.5	Pensioenregeling aangepast	Nee
11.6	Andere maatregelen	Nee

Indien beleid aangepast ten opzicht van het herstelplan een beknopte toelichting geven op realisatie verslagjaar:

1	
1	
.	
8	

Indien beleid aangepast ten opzicht van het herstelplan een beknopte toelichting geven op verwachting lopend jaar (verslagjaar +1):

1	
1	
.	
9	

1 Verisjaar (JJJJ)

2.017

Dekkingsgraadsjabloon - regulier beleid

Jaar	Dekkingsgraad primo	Premie		Uitkering		Indexering/korting		Rentetermijnstructuur		Over-rendement		Overfg		Dekkingsgraad ultimo		Beleidsdekkingsraad ultimo		Verenigde dekkingsraad (strategisch)		Premie		Opbouwpercent age		Indexatie/korting inactieven		Indexatie/korting actieven		Meekundig-beleggings-rendement	
		M1	Delta %-punt	M2	Delta %-punt	M3	Delta %-punt	M4	Delta %-punt	M5	Delta %-punt	M6	Delta %-punt	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
2.1	106,5%	-0,6%	0,4%	-0,7%	-0,7%	1,4%	8,0%	0,3%	115,3%	113,2%	121,8%	24,7%	1,875%	1,20%	0,10%	7,1%													
2.2	115,3%	-0,7%	0,6%	-1,1%	-1,1%	5,3%	5,3%	0,3%	119,7%	118,0%	122,0%	23,4%	1,875%	1,40%	0,80%	4,3%													
2.3	119,7%	-0,8%	0,6%	-1,0%	-1,0%	5,2%	5,2%	0,1%	123,8%	121,7%	122,0%	23,4%	1,875%	1,60%	0,70%	4,3%													
2.4	123,8%	-0,8%	0,7%	-1,7%	-1,7%	5,2%	5,2%	0,1%	127,3%	125,6%	122,0%	23,4%	1,875%	2,00%	1,20%	4,5%													
2.5	127,3%	-0,9%	0,9%	-2,3%	-2,3%	5,0%	5,0%	0,2%	130,2%	128,9%	122,0%	23,4%	1,875%	2,00%	1,60%	4,6%													
2.6	130,2%	-0,9%	1,0%	-3,0%	-3,0%	5,0%	5,0%	0,2%	132,5%	131,4%	122,0%	23,4%	1,875%	2,60%	2,00%	4,7%													
2.7	132,5%	-0,9%	1,1%	-3,8%	-3,8%	4,8%	4,8%	0,1%	133,8%	133,3%	122,0%	23,4%	1,875%	3,20%	2,70%	4,8%													
2.8	133,8%	-0,9%	1,2%	-4,3%	-4,3%	4,8%	4,8%	0,1%	134,7%	134,4%	122,0%	23,4%	1,875%	3,50%	3,00%	4,9%													
2.9	134,7%	-0,8%	1,3%	-4,6%	-4,6%	4,7%	4,7%	0,1%	135,4%	135,1%	122,0%	23,4%	1,875%	3,80%	3,20%	5,0%													
2.10	135,4%	-0,8%	1,3%	-4,8%	-4,8%	4,4%	4,4%	0,0%	135,5%	135,5%	122,0%	23,4%	1,875%	3,80%	3,40%	5,0%													
2.11	135,5%	-0,8%	1,4%	-4,9%	-4,9%	4,3%	4,3%	0,2%	135,7%	135,7%	122,0%	23,4%	1,875%	3,40%	3,60%	5,2%													

3 Is het vereist eigen vermogen binnen de herstelperiode gehaald?

Ja

Toelichting

5 Door het hoge overrendement vanwege de lage rente en een slechts gedeeltelijke toelagverlening in de eerste jaren van dfl herstelplan kan de beleidsdekkingsgraad zich vrij snel herstellen tot een niveau waarop volledige toelagverlening mogelijk is. In latere jaren kan inhaal van in het verleden niet verleende beslagen gedeeltelijk plaatsvinden.

1.1	Vragenformulier bij herstelplan (excel)	<u>vragenlijst herstelplan 2018_tcm46_351501.xlsx</u>
1.2	Vragenformulier bij herstelplan (ondertekend)	<u>vragenformulier bij hp2018_getekend.pdf</u>
1.3	Optionele bijlagen bij vragenformulier (gezippt indien sprake is van meerdere bestanden)	<u>24. uitvoeringsovereenkomst.pdf</u>